

Jaarverslag PAN Netherlands

2025

WIJ DANKEN AL ONZE DONOREN, VRIJWILLIGERS EN MEDEWERKERS

VOOR HUN GIFTEN, STEUN EN INZET

DIT ALLES HEEFT GEMAAKT DAT 2025 VOOR PAN-NL EEN GOED JAAR WAS

2025 SUCCESSEN IN NOTENDOP

- 14 onderzoeken en publicaties o.a. naar resten van pesticiden in groente, fruit, sierteeltproducten en in het milieu.
- De lancering van de PesticidenEetwijzer met pieken van 34.000 website bezoekers per dag.
- Drie campagnes en petitie zijn geïnitieerd.
- Minstens 8 juridische procedures zijn gestart of opgevolgd.
- Minstens 10 maal op radio en tv en miljoenen burgers bereikt.
- Het gemiddelde aantal dagelijkse website bezoeker is vertienvoudigd naar bijna 3000.
- Het aantal Nieuwsbrief abonnees is gestegen van 1850 naar 8976.
- Het bereik in de social media is in 2025 verdubbeld naar meer dan 5 miljoen views en naar meer dan 20.000 volgers.

INHOUD

INLEIDING	4
<i>Visie</i>	4
<i>Missie.....</i>	4
<i>Adressen:.....</i>	4
2 ACTIVITEITEN PAN-NL IN 2025	5
2.1 ONDERZOEK PESTICIDEN	5
<i>Pesticideneetwijzer.....</i>	5
<i>Tulpen – Nationale Tulpendag</i>	5
<i>Bloemstroken.....</i>	6
<i>Boeketten</i>	6
<i>Bestrijdingsmiddelen voor huis- en tuingebruik.....</i>	6
<i>Tuinplanten</i>	6
<i>Bloembollen.....</i>	6
<i>Snoepgroente</i>	7
2.2 PFAS EN DIVERSE ANDERE ONDERZOEKEN	7
<i>PFAS-pesticiden in groente en fruit.....</i>	7
<i>Eko-telling.....</i>	7
<i>Burgers over Export van verboden pesticiden.....</i>	7
<i>Kieswijzer.....</i>	7
<i>Analyse CBS-cijfers</i>	7
<i>Supermarkten.....</i>	6
<i>TFA in graanproducten.....</i>	7
2.3 CAMPAGNES EN ANDERE ACTIVITEITEN	8
<i>Stopgifexport.....</i>	8
<i>WECF-project.....</i>	8
<i>Wilde Bijen onderzoek.....</i>	8
3 POLITIEKE ACTIVITEITEN.....	9
4 JURIDISCHE PROCEDURES.....	9
5 COMMUNICATIE/ SOCIAL MEDIA.....	11
<i>Nieuwsbrief</i>	11
<i>Website.....</i>	11
<i>Dagbladen en Magazines.....</i>	12
<i>Radio en TV</i>	12
<i>SOCIAL MEDIA.....</i>	12
6 IMPACT EN DOELBEREIK JAAR 2025	14
BEWUSTMAKING	14
JURIDISCH PROCEDURES.....	14
NETWERKEN EN ZICHTBAARHEID	15
7 PLANNING 2026	15
<i>Campagnes en petitie</i>	15
<i>“Geormerkte” Projecten.....</i>	16
<i>Onderzoek</i>	16
<i>Diversen.....</i>	16
8 FINANCIËN 2025 – 2026	17
OVERZICHT OPBRENGSTEN/ UITGAVEN 2025 EN PLANNING 2026.....	17

JAARVERSLAG 2025

2025 was voor PAN-NL een jaar met vele activiteiten, met successen in het creëren van een hoger bewustzijn in de samenleving over de risico's van het gebruik van bestrijdingsmiddelen, maar ook met teleurstellingen over politieke beslissingen, zoals het voorstel van de Europese Commissie om de pesticiden wetgeving te versoepelen of de hernieuwde toelatingen of verlengingen van toelating van zeer problematische bestrijdingsmiddelen. In haar bijna zesjarig bestaan kan PAN-NL trots zijn op waar we nu staan. PAN-NL wordt in de (social) media en door het publiek waargenomen. Dit jaarverslag bevat het inhoudelijke verslag van de activiteiten die we in 2025 hebben uitgevoerd en de planning voor 2026. Ook bevat het verslag informatie over onze organisatie en de inkomsten en uitgaven van 2025 en planning voor 2026.

Inleiding

Op 24 april 2020 is Pesticide Action Network Netherlands (PAN-NL) als Stichting bij de KvK geregistreerd onder het nummer 7908627 en zijn de statuten ondertekend. PAN-NL heeft ANBI status; ANBI/RSIN nummer 8611 93 581.

Visie

De visie van PAN-NL is een samenleving met een intacte biodiversiteit en een gezond leefmilieu voor iedereen, waarbij, met in achtneming van het voorzorgsprincipe, de toelating en het gebruik van schadelijke bestrijdingsmiddelen zowel in de agrarische, publieke als in de particuliere sector mondiaal aan banden gelegd wordt.

Missie

Om de visie te realiseren, is het de missie van PAN-NL de toepassing en de verspreiding van schadelijke bestrijdingsmiddelen en andere schadelijke producten uit de chemische industrie te verminderen en uiteindelijk te elimineren. Maatschappelijke organisaties, burgers en politiek worden bewust gemaakt van de effecten van schadelijke bestrijdingsmiddelen en worden over alternatieven geïnformeerd. Samenwerking, onderzoek, verspreiding van informatie en lobbyen op Europese, nationale-, regionale-, lokale- of mondiale fora zijn inherent aan het bereiken van onze visie.

Organisatie

PAN-NL heeft een voltallig onbezoldigd bestuur, een aantal actieve vrijwilligers en twee zzp'ers.

Voorzitter: Margriet Mantingh

Secretaris: Hans Muilerman

Penningmeester: Maarten Visschers

Algemeen bestuursleden: Piet van IJendoorn en Annemarie Hekkers

Actieve vrijwilligers: Maarten Baneke, Rolf van Arendonk, Dominic Smith, Rob Gort, Josette Hermans, Margreet Hermsen. In 2025 heeft PAN-NL nog dezelfde bezetting van het bestuur als in 2024.

Dankzij door stichtingen medegefinancierde projecten heeft PAN-NL in 2025 twee zzp'ers voor campagnes, communicatie en onderzoek kunnen financieren.

Adressen

E-mail: pan.netherlands@gmail.com

Website: <https://www.pan-netherlands.org>

Postadres: Anreperstraat 91, 9404 LC Assen

Bluesky: [@pannederland.bsky.social](https://bsky.app/profile/pannederland.bsky.social)

Facebook: [@PAN Nederland](https://www.facebook.com/PAN.Nederland)

Instagram: [PAN Nederland](https://www.instagram.com/PAN.Nederland)

LinkedIn: [LinkedIn](https://www.linkedin.com/company/pan-netherlands)

TikTok: <https://www.tiktok.com/@pann107>

A photograph of several red and yellow bell peppers, used as a background for the 'Pesticiden Eetwijzer' title.

Pesticiden Eetwijzer

2 Activiteiten PAN-NL in 2025

In 2025 heeft PAN-NL onderzoek uitgevoerd naar resten van pesticiden in verschillende matrixen. De monsters zijn allemaal in een gecertificeerd laboratorium onderzocht. Het betreft tuinplanten, bloembollen, tulpen en andere snijbloemen, snoepgroente, appels, graanproducten en pesticiden in bloemstroken. Een paar projecten zijn in samenwerking met PAN Europe uitgevoerd zoals TFA in graanproducten. Enkele andere onderzoeken zijn in samenwerking met partner organisaties uitgevoerd.

2.1 Onderzoek pesticiden

Pesticideneetwijzer

In januari lanceerden we de [PesticidenEetwijzer](#). Deze bereikte via het NOS Journaal, RTL Nieuws en vele andere media een miljoenenpubliek, wat resulteerde in een run op onze website met pieken van 34.000 websitebezoekers per dag. Zie ook paragraaf 5.

Met de PesticidenEetwijzer laten we op een toegankelijke manier de mate van aanwezigheid van residuen in onze groente en fruit in de supermarkt zien. Zo kunnen mensen een bewuste keus maken en bijvoorbeeld vaker kiezen voor biologisch.

De PesticidenEetwijzer is gebaseerd op een analyse van de duizenden testgegevens van de NVWA. In december lanceerden we de eerste [update](#) van de PesticidenEetwijzer op basis van de nieuwste NVWA gegevens. Het bereikte wederom een miljoenenpubliek via de media, die er onverminderd aandacht voor had.

Omdat veel mensen liefst koken met seizoensgroente, lanceerde we in april de '[SeizoensEetwijzer](#)'. Hier tonen we wat de vervuiling is van de groente en fruit die op dat moment van het seizoen zijn zodat mensen ook bij de keus voor seizoensgroente kunnen kiezen voor een groente met weinig pesticiden.

Tulpen – Nationale Tulpendag

In januari heeft [PAN-NL tulpen](#) van de nationale Tulpendag te Amsterdam op pesticiden laten onderzoeken. Er werden o.a. verboden pesticiden aangetroffen, wat met de media en de tulpensector is gedeeld.

Bloemstroken

Op 29 januari is het onderzoeksrapport "[Bloemstroken, zinvol of insectenva!](#)" gepubliceerd. Het onderzoek was een initiatief van Meten=Weten en in samenwerking met PAN-NL en Buijs Agro Services uitgevoerd. Bloemrijke akkerranden zijn bedoeld als natuurlijke plaagbestrijding en om biodiversiteit te stimuleren, maar in de praktijk zijn ze vaak juist schadelijk voor insecten. In de 11 onderzochte bloemstroken zijn 41 verschillende pesticiden gevonden. De conclusie was dat bloemstroken grenzend aan bespoten landbouwpercelen een risico voor insecten zijn.

Boeketten

In aanloop op Valentijnsdag publiceerde PAN-NL in februari het [onderzoeksrapport](#) "Verboden pesticiden in boeketten – onethische en onverantwoorde praktijken". Wij lieten 13 bossen bloemen op pesticiden onderzoeken. In alle boeketten zijn restanten van bestrijdingsmiddelen gevonden. Bij de 13 onderzochte boeketten zijn in totaal 71 verschillende werkzame stoffen gevonden, waarvan 24 (34%) in de EU verboden zijn. Wij eisen voor snijbloemen maximale residu limieten (MRL) en nultolerantie voor in de EU verboden pesticiden en een exportverbod van deze gevaarlijke middelen.

Bestrijdingsmiddelen voor huis- en tuingebruik

In april heeft PAN-NL onderzoek gedaan naar de verkoop van [bestrijdingsmiddelen voor huis en tuin](#). Het blijkt dat zowel online als in winkels zeer giftige stoffen aan particulieren worden verkocht. De insecticiden die te koop worden aangeboden, zijn regelmatig geclassificeerd als hormoon verstorend, neurotoxisch of vallen zelfs onder de PFAS-pesticiden. Een deel van deze "huismiddelen" is vanwege de giftigheid voor de landbouw verboden, maar vreemd genoeg voor particulier -niet-professioneel- gebruik goedgekeurd. Om retailers, tuincentra en burgers te informeren welke insecticiden voor mens en natuur het meest schadelijk zijn, heeft PAN-NL een Zwarte lijst met 10 insecticiden opgesteld. De bevindingen van dit onderzoek heeft een breed publiek bereikt, o.a. door een [uitzending van Radar](#).

Tuinplanten

In april onderzochten wij [16 typische planten](#) die door tuincentra vaak verkocht worden als insectenlokkers. De steekproef is gedaan bij Praxis, Intratuin en Welkoop. Op 16 tuinplanten zijn maar liefst 27 verschillende pesticiden en 5 metabolieten aangetroffen. 15 van de 16 onderzochte planten bevatten een cocktail van 3 tot 13 verschillende pesticiden en metabolieten. 75% van de voorjaarsbloeiers was besmet met insecticiden en dus een gevaar voor insecten. Van de drie geteste tuincentra verkoopt Welkoop de meest giftige tuinplanten. O.a. Kassa besteedde in [hun uitzending](#) uitgebreid aandacht aan de vervuiling van tuinplanten met schadelijk insecticiden.

Supermarkten

In de zomer vroegen we alle supermarkten om maatregelen te nemen voor minder pesticiden. In oktober [publiceerden](#) we de resultaten waarbij we lieten zien dat woord en daad bij de supermarkten niet altijd met elkaar overeenkomen. Zo bevatten heel veel producten nog een cocktail aan pesticiden terwijl alle supermarkten zeggen hierover beleid te hebben om dit te voorkomen.

Bloembollen

In oktober publiceerde PAN-NL de [onderzoeksresultaten](#) van 14 gangbare bloembollen monsters. Alle onderzochte bloembollen bevatten PFAS-pesticiden en resten van andere pesticiden – gemiddeld zelfs meer dan 7 soorten per bol. Een deel van deze bloembollen werden zelfs als bij- en vlindervriendelijk verkocht. Er werden ook meerdere soorten verboden gif gevonden. De Bloembollen bleken aanzienlijk meer vervuild dan bij een soortgelijke test vorig jaar. De bloembollen met het verboden gif zijn na onze informatie uit de schappen gehaald.

Snoepgroente

In november publiceerden we een steekproef naar pesticiden in [snoepgroente](#) voor jonge kinderen. Voor kinderen onder de 4 jaar geldt in Europa een veiligere norm voor hoeveel pesticideresten er in baby- en peuterhapjes in potjes mogen zitten. Gek genoeg geldt die norm niet voor verse producten, gericht op kinderen. Met het onderzoek, dat in het [TV programma Kassa](#) werd gepresenteerd, toonden we aan dat snoepgroente vaak resten bevatten boven deze veilige norm.

2.2 PFAS en diverse andere onderzoeken

Eko-telling

Januari 2025 heeft PAN-NL met de inzet van vrijwilligers in de 6 grootste supermarkten de [jaarlijkse Eko-telling](#) uitgevoerd, d.w.z. het aanbod van verse biologische groente in fruit is in verschillende filialen, verspreid over het land geteld en vergeleken met vorige jaren. Voor het eerst in acht jaar is sprake van een duidelijke stijging: het gemiddelde aantal verschillende verse biologische AGF-producten (aardappelen, groente en fruit) in de supermarkt schappen steeg van 24 naar 35, een toename van 43% ten opzichte van 2024. Toch blijft de inzet van supermarkten beperkt, concludeert PAN-NL op basis van de telling.

Burgers over Export van verboden pesticiden

In mei heeft PAN-NL een [representatief onderzoek](#) door Multiscoop laten uitvoeren naar de bekendheid en de mening van burgers over het feit dat Nederlandse bedrijven in de EU verboden pesticiden naar lage- en middeninkomen landen exporteren.

PFAS-pesticiden in groente en fruit

In mei publiceerden we onze analyse '[PFAS, de onzichtbare gast aan tafel](#)' waarbij we aantoonde dat in meer dan de helft van de aardbeien, kropsla en druiven resten van PFAS-pesticiden zitten.

Kieswijzer

Met het oog op de landelijke verkiezingen heeft PAN-NL in oktober de verkiezingsprogramma's van de 14 landelijke partijen op 10 thema's rond bestrijdingsmiddelen, biodiversiteit en duurzame landbouw geanalyseerd en als [kieswijzer gepubliceerd](#).

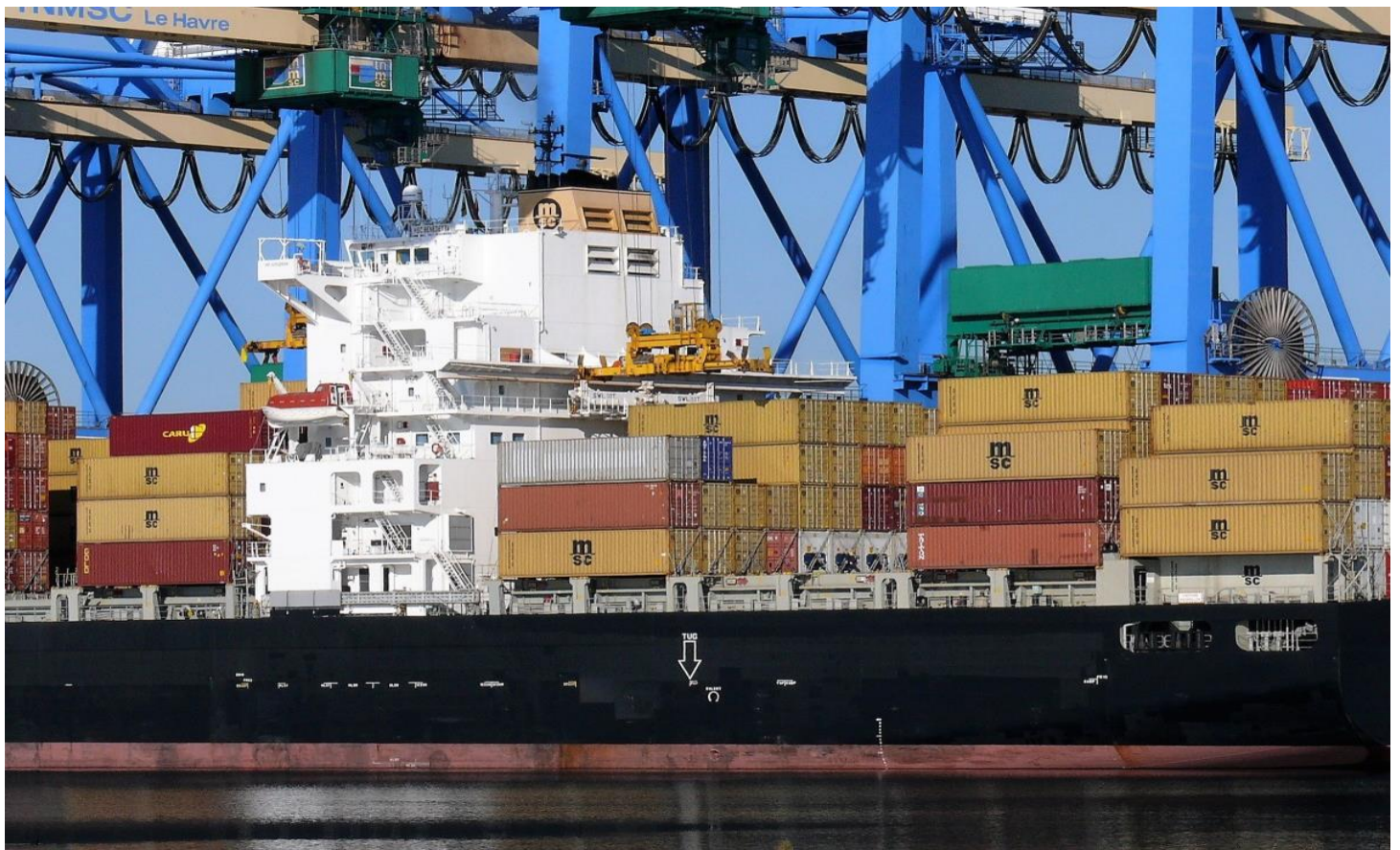
Analyse CBS-cijfers

13 november 2025 brengt het CBS het nieuws naar buiten dat de landbouw een vijfde minder gewasbeschermingsmiddelen gebruikt. [Nadere analyse](#) van de CBS cijfers door PAN-NL geeft een minder rooskleurig beeld: 63% toename PFAS-pesticiden en 50% meest giftige insecticiden.

TFA in graanproducten

In december publiceerde PAN-NL samen met 15 andere organisaties een onderzoek in Europa waarin we aantoonde dat alledaagse graanproducten als ontbijtgranen en brood, maar ook in pepernoten, hoge concentraties van de [reprotoxische 'forever chemical' trifluorazijnzuur](#) (TFA) bevatten. Dit is een afbraakproduct van onder andere PFAS-pesticiden. Dezelfde maand kondigde het [Ctgb een herbeoordeling](#) aan van PFAS-pesticiden.

In het [archief](#) van PAN-NL zijn de onderzoeksrapporten in categorie "Publicaties PAN" vindbaar.

2.3 Campagnes en andere activiteiten

Stopgifexport

Eind maart lanceerde PAN-NL [een campagne](#) voor een Nederlands verbod op de export van in de EU verboden landbouwgif naar landen buiten Europa, waar dit gif in veel landen gewoon wordt gebruikt. Ook Nederlandse bedrijven exporteren in de EU verboden pesticiden naar landen buiten Europa.

Wij hebben bekende Nederlanders zoals Youp van 't Hek, Vincent Bijlo en Nina Holland bereid gevonden om hun visie over deze onethische praktijken in filmopnames te geven. De bijdragen zijn [hier](#) te bekijken. Filmpjes van Youp van 't Hek en Vincent Bijlo zijn gedurende de zomermaanden als TV-spots/stoppers door 10 regionale tv-zenders met minstens 1,5 miljoen kijkers regelmatig uitgezonden.

Een onderdeel van de campagne is een petitie tegen de export van verboden pesticiden door Nederlandse bedrijven. Eind december was de petitie door ongeveer 7000 burgers ondertekend.

WECF-project

In 2025 heeft PAN-NL het project “Changing the Mindsets: Awareness Raising Campaigns”, geïmplementeerd, in het kader van het “[Ecofeminist movement building fund](#)” van WECF. De doelstelling van het project was het vergroten van het bewustzijn van jongeren over de aanwezigheid van pesticiden in hun omgeving en alternatieven. Voor dit project is contact opgenomen met verschillende hogescholen en er is uiteindelijk met drie studentengroepen samengewerkt. De studenten ontwikkelden verschillende concepten en ontwerpen om jongeren bewust te maken van de gevaren van pesticiden – een doelgroep die vaak moeilijk te bereiken is.

Door dit project bereiken we nu meer jongeren onder andere door inzet van [TikTok](#) en Instagram.

Wilde Bijen onderzoek

Begin 2025 zijn PAN-NL, de Bijenstichting en Buijs Agro-Services een burgeronderzoek gestart omdat wij willen weten wat de [impact van pesticiden op hommels](#) is. Voor dit onderzoek zijn zoveel mogelijk mensen gevraagd om dode hommels te verzamelen. Dit onderzoek wil aan de hand van laboratoriumtests aantonen of en met welke pesticiden de hommels besmet zijn. Ook zullen we door literatuurstudie de mogelijke effecten op hommels onderzoeken. Meer dan 400 burgers hebben ruim 4000 dode hommels verzameld. In 2026 worden de resultaten gepubliceerd.

3 Politieke activiteiten

Ook in 2025 heeft PAN-NL al of niet in samenwerking met nationale en Europese maatschappelijke organisaties meerdere brieven aan de Nederlandse en Europese overheid gestuurd, waarin we onze bezorgdheid uitten over de aanwezigheid en effecten van bestrijdingsmiddelen in ons leefmilieu. De brieven gingen i.h.a. gepaard met voorstellen om het beleid aan te passen.

3.1 Lobby

Om onze zorgen en adviezen over een aantal actuele thema's aan politici kenbaar te maken, heeft PAN-NL aan de minister van Landbouw, Natuur en Voedselveiligheid (LNV /LVVN), leden van de vaste commissie voor landbouw en aan leden van de Tweede Kamer verschillende brieven gestuurd. De onderstaande lijst is een selectie van alle brieven die PAN-NL heeft verstuurd. Meerdere brieven zijn beantwoord door de minister of andere politici. Voor meer informatie zie het [PAN-NL archief](#) categorie "Lobby".

13 januari [informeert PAN-NL](#) minister Wiersma en de leden van de vaste commissie voor LVVN over het ondermijnen van de pesticiden wetgeving en van de uitspraak van het Europese Hof door de toelatingsinstantie van pesticiden, door het Ctgb. In de brief verzoeken wij het LVVN zo spoedig mogelijk een herstructurering van het Ctgb in gang te zetten.

2 maart vestigen we in een brief aan het LVVN aandacht op verschillende belangrijke nieuwe wetenschappelijke bewijsstudies over neurotoxiciteit veroorzaakt door het **insecticide deltamethrin**. Ondanks de verplichting van de EU om de nieuwe beschikbare wetenschappelijke gegevens elke 10-15 jaar te beoordelen, dateert de laatste beoordeling van deze stof uit 2003. Gezien het belang van de nieuwe wetenschappelijke bevindingen voor de ontwikkeling van de hersenen, vragen wij het LVVN actie te ondernemen en in Brussel erop aan te dringen dat deze stof wordt verboden en een procedure volgens VO [1107/2009, Art. 21](#) in gang te zetten.

18 mei verzoeken wij de ministers van LVVN, IenW, VWS en de gerelateerde Vaste Commissies om per- en polyfluoralkylstoffen (PFAS) en trifluorazijnzuur (TFA) als nieuwe prioritaire verontreinigende stoffen in de komende RBMP (River Basin Management Plans, in Nederland bekend als Stroomgebiedbeheerplannen) en in de Kaderrichtlijnwater (KRW) op te nemen.

3 juni doen Pesticide Action Network Netherlands (PAN-NL), foodwatch Nederland, Greenpeace Nederland, Meten=Weten, Natuur & Milieu en WECF, een [dringende oproep](#) aan de ministers van Landbouw en Buitenlandse Handel om per direct de export door Nederlandse bedrijven van pesticiden te verbieden die binnen de Europese Unie verboden zijn. Ook roepen wij op tot het beëindigen van het gebruik van deze stoffen onder het MPS-certificeringssysteem in niet-EU-landen.

4 december verzoeken wij de Eurocommissaris en afgevaardigden van het Europees Parlement die Nederland vertegenwoordigen zich te verzetten tegen het huidige voorstel voor een Omnibusverordening inzake levensmiddelen en diervoeders van EU-commissaris Várhelyi.

4 Juridische procedures

PAN-NL observeert de activiteiten van het College voor de toelating van gewasbeschermingsmiddelen en biociden (Ctgb). Onze aandacht gaat vooral uit naar de toelating van de meest giftige pesticiden zoals de Kandidaten voor Vervanging (KvV) en het negeren van de wettelijk eisen die voor een adequate beoordeling van middelen zijn vastgelegd. De procedure is, dat PAN-NL een bezwaarschrift tegen de toelating van een bepaald middel bij het Ctgb indient, waarop het Ctgb na een aantal maanden regeert, d.w.z. het bezwaar afwijst. Daarop dient PAN-NL meestal een beroepsschrift in bij het College van Beroep voor het beroepsleven (CBb). Indien het CBb geen oordeel kan vellen of twijfelt, dan gaat de zaak naar het hoger gerechtshof.

De hele procedure kan een aantal jaren duren.

Alle ingediende zaken zijn te downloaden in het [archief van PAN-NL](#) in de categorie “Bezwaarschriften”. Ook in 2025 waren er verschillende bestrijdingsmiddelen door het Ctgb goedgekeurd, waarvan wij van oordeel zijn dat ze bewezen te veel negatieve effecten op het milieu hebben of dat het Ctgb de beoordeling niet volgens de vereisten van de pesticiden wetgeving ([EG 1107/2009](#)) heeft uitgevoerd.

16 januari heeft het College van Beroep voor het bedrijfsleven (CBb) een [uitspraak](#) gedaan inzake het beroep dat PAN Europe had ingesteld tegen de goedkeuring van het pesticide Dagonis met de werkzame stof **difenoconazole** door het College voor de toelating van gewasbeschermingsmiddelen en biociden (Ctgb). De rechter heeft het besluit van het Ctgb op het bezwaar van PAN vernietigd. Deze uitspraak is voor onze juridische procedures tegen de toelating of vereniging van toelating van bepaalde middelen cruciaal. Het Ctgb moet nu immers alle beschikbare technische en wetenschappelijke kennis toepassen en meenemen in haar besluit tot het moment van de beslissing op een bezwaarschrift. Dat is een belangrijke breuk met het verleden. Het Ctgb keek tot nu toe alleen naar de beschikbare kennis op het moment van de aanvraag, soms een paar jaar eerder.

13 maart heeft PAN-NL het Ctgb verzocht de toelating van alle 13 gewasbeschermingsmiddelen met de werkzame stof [deltamethrin in te trekken](#). 18 juli hebben wij een [Bezwaarschrift tegen het besluit](#) van het Ctgb om het verzoek van PAN-NL af te wijzen, ingediend.

25 maart heeft PAN-NL bij het Ctgb een [verzoek ingediend](#) om de toelating van het post-harvest middel Profume met de werkzame stof sulfurylfluoride in te trekken. Het zeer giftige en klimaatschadelijke gas

sulfurylfluoride wordt voor het begassen van lege graanmolens, opslagfaciliteiten (silo's) e.d. gebruikt. Op 28 mei 2025 bericht het Ctgb dat momenteel de werkzame stof sulfurylfluoride voor gebruik als gewasbeschermingsmiddel herbeoordeeld wordt. De Europese Commissie heeft hetzelfde middel dat als biocide was toegelaten verboden, omdat het niet aangetoond is dat het middel voor mens, dier en milieu veilig is.

30 april hebben vijf organisaties, waaronder PAN-NL de [Gemeente Westerveld verzocht](#) te handhaven en ogenblikkelijk het gebruik van bestrijdingsmiddelen bij 15 bollenpercelen in de nabijheid van huizen en scholen te stoppen. De [gemeente Westerveld](#) heeft ons verzoek afgewezen, waarop namens de 5 organisaties bij de Gemeente een Bezwaarschrift tegen het besluit van de Gemeente en een Voorlopige Voorziening (VoVo) is ingediend. Januari 2026 is de zaak in een bodemprocedure behandeld.

6 juni hebben vier milieuorganisaties, waaronder PAN-NL, [gezamenlijk een formeel](#) verzoek ingediend bij het Ctgb om per direct alle toelatingen van pesticiden met de werkzame stof **pendimethalin** in te trekken. Daarbij roepen zij op tot een noodmaatregel die het gebruik van de stof onmiddellijk verbiedt, zonder opgebruikregeling.

10 oktober gaat [PAN-NL in beroep](#) tegen het besluit van het Ctgb om ons intrekingsverzoek om alle 26 middelen op basis van de actieve stof [difenconazool te verbieden](#), af te wijzen. PAN-NL stelt vast dat middelen met difenconazool een hormoonverstorende werking en effect hebben en volgens de pesticiden wetgeving er dus alleen sprake mag zijn van verwaarloosbare blootstelling, zoals toepassing in een gesloten systeem.

14 oktober heeft het College van Beroep voor het bedrijfsleven (CBb) de uitspraak over twee door o.a. PAN-NL ingediende juridische zaken gepubliceerd. Het betreft het ingestelde beroep tegen het besluit van het Ctgb op het bezwaarschrift tegen de [verlenging van 10 glyfosaathoudende middelen](#). Het bezwaarschrift was februari 2022 door PAN-NL, Parkinson Vereniging, Meten=Weten en Tegengif ingediend. Op dezelfde dag was ook de uitspraak van het [beroep tegen het besluit](#) van het Ctgb op het bezwaarschrift van PAN-NL tegen de toelating van het insecticide BELEM 0.8MG met de werkzame stof cypmethrin. Het CBb geeft PAN-NL en Meten=Weten geen gelijk.

21 oktober vraagt Het Pesticide Action Network vraagt [in een spoedprocedure](#) bij het College van Beroep voor het bedrijfsleven (CBb) een verbod op gebruik van het bestrijdingsmiddel **Pitcher** met een **hormoonverstorende stof fludioxonil** in de open lucht. Het wetenschappelijk bewijs voor schade aan de gezondheid is overtuigend, maar Ctgb laat het middel zonder beperkingen toe.

PAN-NL is deel van het consortium dat onder leiding van [PAN Europe](#) bij de Europese Commissie de [hernieuwde goedkeuring van glyfosaat](#) aanvecht.

5 Communicatie/ social media

Nieuwsbrief

PAN NL verstuurt per [kwartaal een nieuwsbrief](#) aan haar achterban met de meest recente berichten over bestrijdingsmiddelen en eigen activiteiten. In 2025 was er een toename van bijna 400% naar bijna 9000 personen die zich voor de Nieuwsbrief aanmeldden. Zie tabel 1.

Website

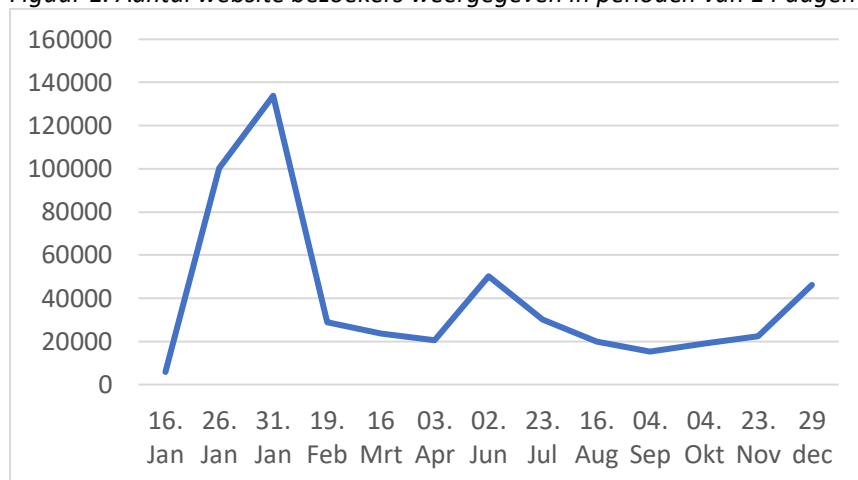
In 2025 zijn aan de nieuw gestructureerde website een aantal pagina's toegevoegd: met name januari 2025 de [PesticidenEetwijzer](#), februari de Campagne "[Stopgifexport](#)", april de [Seizoensgroente, lekkerder met minder pesticiden](#), november de Petitie "[Laat de gif-industrie niet winnen](#)".

In het afgelopen jaar zijn er 57 bijdragen op de website geplaatst; o.a. berichtgevingen over ingediende bezwaarschriften bij het Ctgb, 8 bijdragen over eigen onderzoeken en onderzoeken uitgevoerd in

samenwerking met andere organisaties naar de aanwezigheid van pesticiden en trifluorazijnzuur (TFA) in voeding en milieu. Berichten over de uitgevoerde activiteiten staan op de website: <https://www.pan-netherlands.org/nieuws/> en naar categorie geordend in het [archief](#).

In 2025 is het gemiddelde aantal dagelijkse website bezoekers gestegen van 244 in 2024 naar 2835 in 2025. De op 22 januari 2025 gepubliceerde PesticidenEetwijzer trok de meeste aandacht met het hoogste aantal bezoekers met pieken van ongeveer 34.000 op één dag. Zie figuur 1 (aantal bezoekers zijn per 14 dagen!).

Figuur 1. Aantal website bezoekers weergegeven in perioden van 14 dagen

Dagbladen en Magazines

In 2025 werd PAN-NL regelmatig in de media genoemd. Vooral de [PesticidenEetwijzer](#) kreeg en krijgt nog steeds veel aandacht in tientallen dagbladen en magazines en online, o.a. Trouw, Libelle, Linda, EenVandaag, Algemeen Dagblad, Margriet en Tros Radar,

Radio en TV

Via radio en TV hebben wij miljoenen burgers bereikt.

In januari Interviews met PAN-NL over de PesticidEetwijzer radio NPO2, NPO4, NOS journaal en RTL Nieuws.

[RTL](#) geeft aandacht aan het onderzoek naar pesticiden in boeketten.

April uitzending [in Radar](#) en RTL over de bevindingen van ons onderzoek naar het aanbod van pesticiden voor huis- en tuingebruik.

In april is PAN-NL met het thema gif in tuinplanten in de uitzending van [Kassa](#) en online bij [BNNVARA](#), [NOS](#).

In de periode juni-september zijn de filmpjes met [Youp van 't Hek](#) en [Vincent Bijlo](#) als zogenaamde stoppers in de reclamezendtijd op 10 regionale tv-zenders maandelijks tientallen malen uitgezonden. Het bereik was minstens 1,5 miljoen kijkers.

In november is PAN-NL met het thema PFAS-pesticiden in snoepgroente in de uitzending [van Kassa](#).

Social media

In 2025 is het bereik via de social media gestegen van 2.781.318 in 2024 naar 5.266.677 in 2025. Er in zijn totaal in totaal 876 berichten in de socials gepost.

31 december 2025 heeft PAN-NL in totaal 20.643 volgers.

Onze campagnes bereikten een groter publiek onder jongeren [TikTok](#) en Instagram, terwijl de TV-spots aanzienlijk bijdroegen aan het vergroten van het bewustzijn over de pesticiden problematiek en de algehele merkbekendheid.

Tabel 1. Overzicht ontwikkeling communicatie /social media van aantal Nieuwsbrief abonnees en volgers in de social media

	31 dec 2022	31 dec 2023	31 dec 2024	31 dec 2025
PAN-NL Nieuwsbrief abonnees	760	920	1849	8976
Website bezoekers (gemiddeld/dag)	151	192	244	2835
Twitter/X (volgers) 2025 Bluesky*	700	1144	1517	1107
Facebook (volgers)	2950	3097	3975	5366
Instagram (volgers)	610	788	1517	4782
LinkedIn (sinds oktober 2023) (volgers)	0	664	4690	9132
TikTok			8	94

*in 2025 hebben wij X vervangen voor Bluesky

Het item dat in 2025 In de social media de meeste aandacht kreeg verschilt per medium. Op LinkedIn scoorde de Pesticiden kieswijzer het hoogst, en op Facebook het onderzoek naar TFA in pepernoten en alledaagse graanproducten.

Figuur 2. Top 4 LinkedIn

Figuur 3. Top 4 Facebook

6 Impact en doelbereik jaar 2025

PAN-NL heeft als doel het bewustzijn van het publiek over de negatieve effecten van pesticiden in het milieu te verhogen, en indirect daarmee veranderingen in consumentengedrag, de politiek en het bedrijfsleven te realiseren. Wij denken dat we op deze drie lijnen al een flinke impact hebben gehad, maar we willen meer.

Bewustmaking

Persberichten van PAN-NL over o.a. PesticidenEetwijzer, residuen in groente en fruit, in tuinplanten, bloembollen en snijbloemen, en pesticiden voor particulier gebruik zijn minstens 30 keer in Nederlandse dagbladen en magazines verschenen. Voor de media en de socials zijn publicaties van eigen onderzoek of de visie van bekende Nederlanders over pesticiden het meest interessant.

De PesticidenEetwijzer heeft gedurende het hele jaar 2025 in de media, dagbladen, TV, radio, gezondheid- en vrouwenmagazines, onverwacht veel aandacht gekregen. Het blijkt ook dat de supermarkten m.b.t. residuen in groente en fruit in hun beleid bovenwettelijke doelstellingen formuleren, maar in de praktijk worden er niet gehandhaafd.

O.a. door de publiciteit rondom de onderzoeksresultaten van tuinplanten en bloembollen van PAN-NL, is de tuinbranche zich meer bewust dat de sierteelt sector niet door kan gaan met het telen van planten die voor insecten en dus voor de biodiversiteit een ramp zijn. De directeur van Intratuin heeft in een [uitzending van Human](#) gezegd dat in 2030 Intratuin 70% van de planten gifvrij moeten zijn; In 2025 heeft ook de Tuinbranche toegezegd deze doelstelling te omarmen en heeft een werkgroep voor een chemievrije teelt opgezet. Onze analyseresultaten van snijbloemen en in het bijzonder van snijbloemen uit niet-EU landen wekt bij burgers en bloemisten verontwaardiging en bezorgdheid op. De vraag naar biologisch geteeld plantgoed neemt bij gemeenten en particulieren langzaam toe.

Ook de juridische procedures van PAN-NL en PAN Europe tegen het toelatingsbeleid van het Ctgb leiden tot een bewustwording van burgers en politici dat het toelatingsbeleid en de risicobeoordeling van pesticiden vele hiaten vertoont.

Juridisch procedures

Ook in 2025 is er veel tijd besteed aan bezwaarschriften en intrekkingverzoeken die door PAN-NL bij het Ctgb zijn ingediend, en de daaruit volgende beroepsschriften. De procedures verlopen uitermate langzaam en uitkomsten laten lang op zich wachten.

Voor het merendeel van de juridische procedures wordt PAN-NL door een gepensioneerde jurist (op vrijwillige basis) ondersteund. Niet alle zaken worden gewonnen, maar zoals de onderstaande voorbeelden tonen, worden er ook belangrijke overwinningen behaald.

Ondanks de langdurende juridisch procedures tegen het toelatingsbeleid van het Ctgb heeft het zin om deze strijd aan te gaan; De twee zaken aangespannen door PAN Europe, betreffende de werkzame stof [Sulfoxaflor](#) (Closer) en [Difenoconazool en fludioxonil](#) (Dagonis en Pitcher) is een belangrijke overwinning. De conclusie van de advocaat-generaal van het Europese Hof is, dat bij de toelatingsprocedure van een bestrijdingsmiddel de meest recente wetenschappelijke en technische kennis in aanmerking moet worden genomen en wel tot op het moment van de toelating van een middel. College voor Beroep van het bedrijfsleven (CBb) heeft het advies van het Europese Hof overgenomen.

Ondanks deze duidelijke uitspraak verzaakt het Ctgb zich eraan te houden.

Dankzij de intensieve internationale samenwerking van PAN Europe met partner organisaties, waaronder PAN-NL wordt de hernieuwde goedkeuring van het meest gebruikte en omstreden herbicide glyfosaat aangevochten. [Januari 2024](#) is met de indiening van de zogenaamde Request of internal Review bij de Europese Commissie de eerste stap gezet; na de afwijzing door de EC van het verzoek, hebben PAN Europe en partner in [december 2024](#) de goedkeuring van glyfosaat bij het Europese Hof van Justitie aangevochten. Intussen ligt de zaak bij de Europese Commissie.

Netwerken en zichtbaarheid

In 2025 zijn er 20 organisaties aan de visie en doelstellingen van PAN Nederland gecommiteerd, en zijn in de website van PAN Nederland aangegeven.

Door deze samenwerking en met name de frequente zichtbaarheid op socials en in de media is het netwerk en de bekendheidsgraad van PAN-NL in 2025 enorm versterkt. Dit komt tot uiting door de toename van aanvragen van bezorgde burgers/onze achterban en journalisten. De expertise van PAN-NL wordt gevraagd bij de voorbereiding van rechtszaken tegen het intensief gebruik van pesticiden nabij woongebieden en scholen door lelietelers.

Internationaal heeft PAN Nederland meer zichtbaarheid gekregen door de samenwerking met PAN Europe, de deelname aan onderzoeksprojecten en bij de juridische procedure tegen de hernieuwde goedkeuring van glyfosaat.

7 Planning 2026

Hier volgend is een overzicht van geplande projecten en van project die in 2025 gestart zijn met een uitloop naar 2026.

Campagnes en petitie's

In 2025 voerden we 3 campagnes: Pesticideneetwijzer, Stop de gifplant en Verboden pesticiden exporteer je niet.

- 1) [Stop de gifplant](#): 9 van de 10 planten die fotograaf Marlonneke Willemsen kocht voor een fotoproject waren voor insecten, rupsen en zelfs slakken dermate giftig, dat na het eten van de plant de dieren binnen twee dagen stierven. Dat insecten sterven na het eten van gekochte tuinplanten wil natuurlijk niemand. PAN-NL voert daarom campagne: We gaan voor 70% gifvrije planten in 2030. Wij zullen de voortgang van het behalen van deze doelstelling opvolgen.
- 2) [Stopgifexport](#): Landen met een hoog inkomen exporteren willens en wetens giftige pesticiden die in de EU verboden zijn naar landen met een laag en midden inkomen. Juni 2024 werd de Nederlandse burger in de [uitzending van Argos](#)¹ opgeschrikt door het feit dat de rol van Nederland in de export van in de EU verboden pesticiden veel groter is dan werd gedacht. Ook in 2026 zullen wij in Nederland campagne blijven voeren om de export van in de EU-verboden pesticiden door Nederlandse bedrijven te stoppen.
- 3) Petitie "[Laat de Gif-Industrie niet winnen](#)" en "[Voor Gezondheid, Bijen en Boeren](#)" Het [voorstel van de Commissie](#) voor een omnibus voor pesticiden en voedselveiligheid" verzwakt de huidige pesticiden EU-regels, die tot doel hebben de gezondheid en het milieu te beschermen, aanzienlijk. Beide petitie's hebben tot doel de huidige pesticiden wetgeving te versterken i.p.v. te verzwakken.

¹ <https://argos.vpro.nl/artikelen/nederland-sleutelrol-in-handel-van-in-eu-verboden-pesticiden?redirected=true>

“Geormerkte” Projecten

In samenwerking met Pan Europe zullen wij op Europees niveau doorgaan met het voeren van procedures tegen de goedkeuring van een aantal geselecteerde pesticiden. Zo startten wij in 2025 met steun van o.a. [Stichting Advocaat van de Aarde](#) procedures tegen de verlenging van de goedkeuring van CAPTAN en PFAS houdende pesticiden. Deze procedures lopen komend jaar nog door.

In 2026 zullen wij de ontwikkeling van reeds gaande zaken opvolgen en versterkt rechtszaken tegen het toelatingsbeleid van bepaalde pesticiden op nationaal niveau starten. Hiervoor heeft PAN-NL van de [Stichting Mobilisation](#) financiële ondersteuning ontvangen.

In 2025 heeft PAN-NL financiële ondersteuning ontvangen om in 2026 **trendanalyses** van de ontwikkeling van pesticideresiduen in groente en fruit te doen.

Stichting Landschapsbeheer Gelderland ([SLG](#)) heeft PAN-NL gevraagd om ecologisch waardevolle poelen in 2026 te laten onderzoeken op de aanwezigheid van pesticiden.

Ook in 2026 zullen wij **tuinplanten** op pesticiden onderzoeken. In 2025 hebben wij van [Sprinklr BV](#) voor de analysekosten een financiële bijdrage ontvangen.

In 2026 worden 30 monsters van dode hommels uit 12 provincies op de aanwezigheid van bestrijdingsmiddelen onderzocht. Een gedetailleerd onderzoeksrapport zal gepubliceerd worden. De kosten van dit project wordt onder andere door Crowd Funding, [Greenpeace NL Bewegingssteun](#), een anonieme donatie en door onbetaald werk door de project uitvoerders bijeengebracht.

Ander Onderzoek

In 2026 zullen wij ons onderzoek naar resten van bestrijdingsmiddelen in o.a. snijbloemen, bloembollen, groente en fruit voortzetten, evenals de jaarlijks Eko-telling.

Diversen

In samenwerking met PAN Europe zullen wij op Europees niveau procedures voeren tegen de goedkeuring van een aantal geselecteerde pesticiden.

PAN-NL zal het beleid bij het ministerie van Landbouw, Voedsel, Visserij en Natuur (LVVN) volgen en zo mogelijk de samenwerking met politici versterken. PAN-NL zal ook de komende jaren het netwerk uitbreiden en met nationale en internationale NGO's samenwerken.

Onze doelstelling is om ook de komende twee jaren mens en natuur tegen de blootstelling van pesticiden beter te beschermen, de zichtbaarheid van PAN-NL een booster te geven en de actieve werving van donaties en vaste donateurs voortzetten.

De werkzaamheden van PAN-NL worden deels door gepensioneerde vrijwilligers uitgevoerd. Doordat de bekendheid van PAN-NL en daarmee ook de werkdruk groter wordt, is er binnen ons team behoefte aan versterking van menskracht, die enige kennis over pesticiden beleid heeft of zich in de materie wil inlezen.

7 Financiën 2025 – 2026

In 2025 is de bekendheid van PAN-NL flink toegenomen en wordt ook financieel d.m.v. donaties door een breder publiek ondersteund. Projecten en campagnes zijn in 2025 door particuliere donaties, en door een aantal foundations en stichtingen zoals de Triodos Foundation en WECF medegefinancierd.

Daarnaast heeft PAN-NL voor de realisatie van de doelstellingen in 2025 en 2026 substantiële financiële ondersteuning van o.a. de Fred Foundation en een anonieme geldgever mogen ontvangen. Europese juridische procedures worden in samenwerking met PAN Europe uitgevoerd. Hiervoor heeft PAN-NL financiële steun van o.a. de Stichting Advocaat van de Aarde ontvangen. Voor de uitvoering van juridische zaken op nationaal niveau ontvangt PAN-NL o.a. financiële ondersteuning van de stichting Mobilisation.

Op 31 december 2025 zijn de liquide middelen van PAN-NL € 202.885. Dit bedrag omvat €114.112 voor geormerkte projecten. Het betreft bijdragen voor de trendanalyses van pesticiden in groente en fruit, update PesticidenEetwijzer, kosten hommelsonderzoek, onderzoek naar pesticiden in poelen in Gelderland en voor juridische procedures tegen het Ctgb. Andere onderzoeken, campagnes en communicatie zullen uit vrij te besteden donaties van particulieren en stichtingen worden gefinancierd.

De als het ware nog vrij te besteden en niet geormerkte middelen bedroegen per eind 2025 dus € 88.773 en zal besteed worden aan de kosten van o.a. analyses, website, proceskosten en externe experts.

De uitgaven voor 2026 zijn geschat op € 207.400 en de opbrengsten op € 167.500. Bij de geschatte uitgaven is €40.000 voor extra betaalde menskracht inbegrepen.

Het tekort van € 39.900 kan uit de reserves van PAN-NL of zo mogelijk uit extra donaties gefinancierd worden.

Overzicht opbrengsten/ uitgaven 2025 en planning 2026

	Gepland 2025	Gerealiseerd 2025	Gepland 2026
OPBRENGSTEN	Euro	Euro	Euro
Vrij te besteden donaties van stichtingen/foundations		16.500	35.000
Projectgebonden subsidies van stichtingen/foundations	25.500	223.142	36.000
Donaties van particulieren	40.000	64.194	90.000
Ctgb-justitie; gecrediteerd griffie recht		5.177	5.000
Terugbetaling voorschot analyses e.d.		6.382	1.500
SOM OPBRENGSTEN	65.500	315.395	167.500

	Gepland 2025	Gerealiseerd 2025	Gepland 2026
KOSTEN	Euro	Euro	Euro
TriodosBank rekening courant, pasbijdrage	200	249	300
Onderzoek en projecten, inclusief externe kosten	36.800	35.509	59.000
Juridische zaken Nationaal en Europees	10.000	110.708	30.000
Personeelskosten (ZZP)	34.500	52.716	65.000
Communicatie, website, tv-stoppers	8.000	7.533	12.300
Ondersteuning lidmaatschap	500	775	800
Ondersteuning onderzoek/management PAN			40.000
SOM KOSTEN	90.000	207.491	207.400
Saldo van opbrengsten en kosten		107.904	

Balans: staat van bezittingen en schulden per 31-12-2025			
Debetzijde activa	Euro	Creditzijde passiva	Euro
Vlottende activa		Eigen vermogen	88.773
Vorderingen		Totaal eigen vermogen	88.773
Overlopende activa		Waarvan bestemd voor te maken, toegezegde projectkosten in 2026	114.112
Liquide middelen	202.885	Kort vreemd vermogen	
		Overlopende passiva	
		Totaal kort vermogen	
Balans totaal	202.885	Balans totaal	202.885

Assen, 15 april 2026